

Research Paper

Investigating the role and importance of tourist attractions in the economic development of Qazvin

Mahtab jafari¹, Sedigheh Hasani²

1-Assistant Professor, Department of Geography, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Iran
2-Graduated from Master's, Department of Geography, Science and research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Receive: 11 July 2024
Revise: 15 August 2024
Accept: 31 August 2024
Published online: 21 September 2024

Keywords: tourism industry, tourism attraction, economic development.

Abstract
The purpose of this research is to investigate the role and importance of tourist attractions in the economic development of Qazvin city. The current research is applied in terms of its purpose and descriptive-analytical in terms of its nature and research method. The statistical population of the research was made up of experts and businesses related to tourism in Qazvin city. Based on this, 100 people were selected as a statistical sample by simple random sampling. The data collection tool was a questionnaire. In order to analyze the data Collected descriptive and inferential statistics were used by SPSS statistical software. The findings of the research, while confirming the proposed hypotheses, showed the effects of tourism on increasing income and creating employment in Qazvin city. The results of the research indicated that if the tourism of Qazvin city is accompanied by short, medium and long-term planning, it will have a very positive effect on the economic growth and development of Qazvin city, and if the tourism development of Qazvin city is neglected or continued If the current situation is the same, while the tourism development potential of Qazvin will not be fully exploited, the continuation of the tourism development process of the current situation will also face difficulties.

Please cite this article as (APA): jafari, m, Hasani, S.(2024). Investigating the role and importance of tourist attractions in the economic development of Qazvin. Journal of Governance studies & development managemen, (1) 1, 1-9.

Table with 3 columns: Information (Sponsored by, Corresponding Author, Email), URL (DOI, ORCID, License), and Logo (DOI, ORCID, CC BY)

Extended Abstract

Introduction

The tourism industry plays a significant role in the economic development of different regions and can create important cultural and social changes in the destination and through income distribution, job creation and poverty reduction, it can cause social development and progress and public welfare and health. This industry has significant effects on the economy and economic issues of cities, regions and countries, such as employment, human resources, per capita income, international trade, balance of payments, etc. (Balcilar et al, 2024). Tourism industry After automotive, construction and food industries, it is the fourth best industry in the world. The participation rate of this sector in the world's gross domestic product is more than sectors such as automobile manufacturing and agriculture, and its participation in employment is more than automobile manufacturing. Figures such as 10% of GDP (10 trillion dollars), creation of one job out of every eleven jobs, exports of 1.3 trillion dollars, 0.06% of world exports, growth of international tourism to the amount of 1035 million people and pre- The growth forecast of the number of tourists by 1.8 billion in 2030 shows that the tourism industry has become one of the largest and most prosperous economic sectors in the world (Pezeshki et al, 2023). Considering the potential which exists in Iran's tourism industry, we can hope that with investment and planning in this industry, Iran can become a major tourism hub in the region. In such a way that in the medium and long term, the foreign exchange earnings obtained from it will be considered as an effective factor in exiting the single product economy (Pazhuhan et al, 2023). The tourism industry is considered the largest and most diverse industry in the world. The impact of tourism on the increase of employment and foreign exchange earnings, the prosperity of domestic industries, the expansion of international cooperation has caused the attitude of the countries of the world towards its border to change and to find an important place in the government's policies (Nargesi et al, 2018). The development of sustainable tourism, due to its importance and the potential positive and negative economic, social, cultural, political and environmental effects it brings, will not be possible without planning (Scott et al, 2024).

Therefore, the main question and problem of the current research is to find the role and importance of tourist attractions in the economic development of Qazvin city, in other words, whether considering the economic and environmental resilience as well as the strengths and weaknesses; Natural and human opportunities and threats in the city of Qazvin, have the tourist attractions of this city played a role in its economic development?

Theoretical framework

Tourism is the translation of the word tourism. From the word (tour) which means excursion, which is rooted in the Latin word *turnus*, which means going around, traveling to the origin and destination, and turning, which came from Greek to Spanish, French, and finally to English (Kazemian et al, 2018). Today, urban tourism is an important issue and activity, and the cause of extensive spatial changes in big cities. On the other hand, the characteristics of cities have caused urban tourists to be different from other tourism groups and play an important role and flow in global cities (Feizizadeh et al, 2023). The effects of tourism include the following:

1) Economic effects: The positive effects of tourism on the economy include the effect on national income and employment, the transfer of wealth and income from the regions sending tourism to the target areas, the development of handicrafts and the activation of old industries, and the negative effects of tourism on the economy. It is possible to point out the increase in the price of land, the increase in seasonal demand for public services, the transfer of labor

from other industries to tourism, and the possibility of creating a shortage of labor in them (Go & Kang, 2023).

2) Social-cultural effects: The meaning of social effects is the changes that occur in the lives of the people of the touristic society, and this change is mostly due to the direct contact of the residents of that land with tourists (Buhalis et al, 2023). .

(Nestico & Maselli, 2020) investigated sustainability indicators for the economic evaluation of tourism investments in islands in their research. The results of the research consisting of the data set of sustainability indicators are a prerequisite for the next description of the multi-criteria evaluation model that can It is the choice of investment projects that is the balance between the environmental, economic and social characteristics of the island that determines the effectiveness in the allocation processes of public and private resources. Tehran and came to the conclusion that tourism and income sources from this industry can be one of the important and influential factors in the economic development and income stability of Tehran. Also, the development of the tourism industry is affected by factors such as infrastructure and facilities, information and advertising.

Research Methodology

The research method is descriptive-analytical in nature. The statistical population of the research was made up of 135 experts and business owners related to Qazvin tourism. Cochran's formula was used to determine the sample size. Based on this, 100 people were selected as a statistical sample. The random sampling method was simple. A researcher-made questionnaire was used to collect the data. In order to analyze the collected data, descriptive and inferential statistical methods were used. SPSS version 26 statistical software was used to analyze the data.

Research Findings

From the examination of the issue that "to what extent was the impact of tourism on the increase in income of the citizens of Qazvin", out of the seven variables examined, all the subjects emphasized the impact of tourism on the increase in the income of the citizens of Qazvin, but these effects were not to the same extent. Some items had more effects and some items had less effects, for example the item "Has tourism had an effect on increasing the income of handicrafts in the region?" With an average of 53.4, the most influential and the item "Has tourism increased the income of women in Qazvin city?" With an average of 2.87, it has had the least impact and the item "Has tourism had an impact on the increase in handicraft income of citizens of Qazvin?" has had the most impact. "How much has the impact of tourism on the increase in employment of the citizens of Qazvin?" has been discussed. Out of the seven variables examined in this question, all items have emphasized the impact of tourism on the increase in employment of the citizens of Qazvin, but These effects have not been to the same extent, and some items have had more effects and some items have had less effects, for example, the item "has tourism created suitable investment opportunities?" With an average of 4.56, the most impact and the item "Has the cooperation of the government with the private sector in the field of tourism created jobs?" With an average of 3.56, it has had the least impact.

Conclusion

The current research was conducted with the aim of investigating the role and importance of tourist attractions in the economic development of Qazvin city. The current research is in line with the results of (Parvin et al, 2019), (Liu & Chenguang Wu, 2019), (Nargesi et al, 2018). There is a positive and meaningful relationship between economic growth and financial

development and tourism. In this regard, it should be acknowledged that considering the unemployment situation in Qazvin city, the development of the tourism sector can have positive effects on the entrepreneurship process and the creation of new jobs in the city. to have Qazvin. One of the most important effects of tourism on employment creation is the creation of employment for women, which according to the type of tourism capacities in Qazvin city, this employment creation can be in the field of handicrafts, etc. On the other hand, this employment creation causes growth. income and improving the living conditions of the residents of the region. Based on this, it is recommended that the officials of the tourism organizations of the province and the city take into consideration the cooperation and support of the private sector in terms of entrepreneurship in the field of tourism development of Qazvin city and implement it in line with Pay attention to it. Due to the existence of an international university in Qazvin city, providing the development of international tourism in Qazvin city can be a great help in the development of the tourism industry of this city. The development of advertising in the field of tourism capabilities of Qazvin city through the national media causes Increasing people's awareness of the existence of such tourist areas.

مقاله پژوهشی

بررسی نقش و اهمیت جاذبه‌های گردشگری در توسعه اقتصادی شهر قزوین

مهتاب جعفری^۱، صدیقه حسنی^۲

۱- استادیار گروه جغرافیا، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران.
۲- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش و اهمیت جاذبه‌های گردشگری در توسعه اقتصادی شهر قزوین می‌باشد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش را کارشناسان و مشاغل مرتبط با گردشگری شهر قزوین تشکیل دادند. بر این اساس تعداد ۱۰۰ نفر از افراد مزبور به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از آمار توصیفی و استنباطی به وسیله نرم افزار آماری SPSS استفاده شد. یافته‌های پژوهش ضمن تأیید فرضیه‌های مطرح شده، بیانگر تأثیرات گردشگری بر افزایش درآمد و ایجاد اشتغال در شهر قزوین بود. نتایج پژوهش بیانگر آن بود که در صورتی که گردشگری شهر قزوین همراه با برنامه‌ریزی‌های کوتاه، میان و بلندمدت باشد تأثیرات بسیار مثبتی بر رشد و توسعه اقتصادی شهر قزوین خواهد گذاشت و چنانچه توسعه گردشگری شهر قزوین با بی‌توجهی و یا ادامه وضع موجود باشد، ضمن اینکه از پتانسیل‌های توسعه گردشگری قزوین حداکثر بهره‌برداری صورت نخواهد گرفت، بلکه ادامه روند توسعه گردشگری وضع موجود را نیز با دشواری‌هایی روبرو خواهد نمود.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۲۱
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۵/۲۶
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۱۰
تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۶/۳۱

کلید واژه‌ها:

صنعت گردشگری،
جاذبه گردشگری،
توسعه اقتصادی.

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): جعفری، مهتاب، حسنی، صدیقه. (۱۴۰۳). بررسی نقش و اهمیت جاذبه‌های گردشگری در توسعه اقتصادی شهر قزوین. *دوفصلنامه مطالعات حکمرانی و مدیریت توسعه*، (۱) ۱-۹.

	https://doi.org/10.22034/jgsdm.2024.207037	تحت حمایت: موسسه انتشاراتی سما موس
	https://orcid.org/0009-0000-1029-2316	نویسنده مسئول: مهتاب جعفری
	این مقاله تحت شرایط https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa قابل بازنشر است.	ایمیل: Mhtab.jafari@iau.ac.ir

مقدمه

صنعت گردشگری، نقش قابل توجهی در توسعه اقتصادی نواحی مختلف دارد و می‌تواند تغییرات فرهنگی و اجتماعی مهمی را در مقصد ایجاد کند و از طریق توزیع درآمد، اشتغال‌زایی و کاهش فقر، باعث توسعه و پیشرفت اجتماعی شود و رفاه و سلامت عمومی را ایجاد کند. این صنعت، تأثیرات چشم‌گیری بر اقتصاد و مسائل اقتصادی شهرها، نواحی و کشورها از قبیل اشتغال، منابع انسانی، درآمد سرانه، تجارت بین‌المللی، تراز پرداخت‌ها و... دارد (Balcilar et al, 2024). صنعت گردشگری پس از صنایع خودروسازی، ساختمان و غذایی، چهارمین صنعت برتر جهان است. میزان مشارکت این بخش در تولید ناخالص داخلی جهان بیش از بخش‌هایی همچون خودروسازی و کشاورزی و مشارکت آن در اشتغال از خودروسازی نیز بیشتر بوده است. ارقامی همچون ۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی (۱۰ تریلیون دلار)، تولید یک شغل از میان هر یازده شغل، صادرات ۱/۳ تریلیون دلاری، ۰/۰۶ درصد از صادرات جهان، رشد گردشگری بین‌المللی به میزان ۱۰۳۵ میلیون نفر و پیش‌بینی رشد تعداد گردشگر به میزان ۱/۸ میلیارد نفر در سال ۲۰۳۰، نشان می‌دهد صنعت گردشگری به یکی از بزرگ‌ترین و پررونق‌ترین بخش‌های اقتصادی جهان تبدیل شده است (Pezeshki et al, 2023). با توجه به پتانسیل بالقوه‌ای که در صنعت گردشگری ایران وجود دارد، می‌توان امیدوار بود که با سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی در این صنعت، کشور ایران می‌تواند به قطب بزرگ گردشگری در منطقه تبدیل شود. به‌نحوی که در میان‌مدت و بلندمدت، درآمدهای ارزی حاصل از آن به‌عنوان عاملی مؤثر در برون‌رفت از اقتصاد تک‌محصولی مطرح گردد (Pazhuhan et al, 2023). صنعت گردشگری، بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به حساب می‌آید. تأثیر گردشگری برافزایش میزان اشتغال و درآمدهای ارزی، رونق صنایع داخلی، گسترش همکاری‌های بین‌المللی موجب شده است تا نگرش کشورهای دنیا به مرز آن تغییر یافته و جایگاه مهمی در سیاست‌گذاری دولت‌ها پیدا کند (Nargesi et al, 2018). توسعه گردشگری پایدار، به دلیل اهمیت آن و آثار بالقوه مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و زیست‌محیطی که به همراه دارد، بدون برنامه‌ریزی امکان‌پذیر نخواهد بود (Scott et al, 2024). به‌طور کلی برنامه‌ریزی قادر است نقش کلیدی در حل تضادهایی که این توسعه می‌تواند ایجاد نماید، ایفا کند. توسعه گردشگری از یک‌سو می‌تواند آثار و منافع مثبت اقتصادی، اجتماعی فرهنگی و حتی زیست‌محیطی در جامعه‌ی گردشگر پذیر داشته باشد و از سوی دیگر، آثار منفی در ابعاد مختلف، به‌خصوص در بعد زیست‌محیطی، به دنبال داشته باشد. ایجاد تعادل در این زمینه به‌گونه‌ای که آثار مثبت بیش از آثار منفی باشد، نیازمند اتخاذ سیاست‌های اصولی از طریق فرآیند برنامه‌ریزی و مدیریت است (Esfandyari et al, 2023). رویکرد اقتصادی گردشگری در شهرها و کلان‌شهرها بر پایه اقتصاد آزاد و در چارچوب عرضه و تقاضا شکل می‌گیرد. به همین دلیل، نخستین هدف توسعه صنعت گردشگری در اغلب کشورها، بهره‌برداری از منابع اقتصادی آن می‌باشد (Bahari Meimandi et al, 2018). شهر قزوین یکی از شهرهای بزرگ ایران در باختر و مرکز استان و شهرستان قزوین است. شهر قزوین، از دیدگاه تاریخی، یکی از کهن‌ترین مراکز استقرار انسانی و شکل‌یابی جوامع بشری در فلات ایران است. این شهر از دوره باستان به علت قرار گرفتن بر سر راه جاده ابریشم از آبادانی قابل توجهی برخوردار بود و در آغازین دهه‌های حکومت صفویان نیز به پایتختی ایران برگزیده شد (Khamse Nejad & Alimoradi, 2015). لذا پرسش و مسأله اصلی تحقیق حاضر یافتن نقش و اهمیت جاذبه‌های گردشگری در توسعه اقتصادی شهر قزوین است به عبارتی دیگر اینکه آیا با توجه به تاب‌آوری‌های اقتصادی، زیست-محیطی و همچنین نقاط قوت و ضعف؛ فرصت‌ها و تهدیدهای طبیعی و انسانی در شهر قزوین، جاذبه‌های گردشگری این شهر در توسعه اقتصادی آن نقش داشته‌اند؟

ادبیات نظری پژوهش:

گردشگری شهری:

گردشگری، ترجمه واژه توریسم است. از کلمه (تور) به معنای گشت‌وگذار که ریشه در لغت لاتین **tourns** به معنای دور زدن، رفت‌وآمد به مبدأ و مقصد و چرخش هست که از یونانی به اسپانیایی، فرانسه و در نهایت به انگلیسی راه یافته است (kazemian et al, 2018). امروزه گردشگری شهری مسئله و فعالیتی مهم، و عامل تغییرات فضایی گسترده در شهرهای بزرگ است. از سوی

دیگر، ویژگی شهرها سبب شده است که گردشگران شهری متفاوت تر از سایر گروه‌های گردشگری باشند و نقش و جریانی مهم در شهرهای جهانی ایفا کنند (Feizizadeh et al, 2023). در این میان، تنظیمات فضایی می‌تواند مانع یا زمینه‌ساز برخی پدیده‌های اجتماعی باشد و رفتار انسانی را در این محیط، متناسب با ویژگی‌های اقتصادی اجتماعی و فرهنگی تغییر دهد. (Giddens, 2008) تمام کسانی را که به نحوی شرایط جغرافیایی یا عوامل مادی را در تبیین پدیده‌های روانی فرهنگی و اجتماعی عمده می‌کنند، در مقوله فضاگرایی جای می‌دهد. فضاهای شهری و راهبردهای توسعه شهری در هر شهر، از گردشگری تأثیر می‌پذیرد و باید در برنامه‌ریزی‌های توسعه شهری به آن توجه کرد (Esfandyari et al, 2023). امروزه ظاهر خارجی شهرها بسیار شبیه هم است و اتحاد و همسانی بیشتری در آن‌ها نمایان شده است که این مسئله تمایز را سخت‌تر می‌کند. در این میان، استفاده از روش‌های آزمون و خطا و کاربرد معمار گونه آن‌ها در دیگر مکان‌های شهری، سبب بی‌انگیزگی در مقوله گردشگری می‌شود؛ زیرا مسئله دیگری که بتوان آن را در جای دیگر به همان شکل کسب کرد، چیز تازه‌ای به همراه خود ندارد و عامل بی‌میلی می‌شود (Nooripoor et al, 2021). در جاهایی که شهرهای تاریخی به شکلی بی‌روح و بی‌نشاط جلوه می‌کنند، صرفاً دیدگاه حفظ و نگهداری مدنظر است و تمام شهر یا بخش‌هایی از آن، از سایر فضاهای شهر مجزا شده است (Scott et al, 2024).

تأثیرات گردشگری:

۱) تأثیرات اقتصادی: از تأثیرات مثبت گردشگری بر اقتصاد می‌توان به تأثیر بر درآمد ملی و اشتغال، انتقال ثروت و درآمد از مناطق اعزام کننده گردشگری به مناطق هدف، توسعه صنایع دستی و فعال شدن صنایع قدیمی و از تأثیرات منفی گردشگری بر اقتصاد می‌توان به افزایش قیمت زمین، افزایش تقاضای فصلی برای خدمات عمومی، جابجایی نیروی کار از سایر صنایع به گردشگری، گردشگری و امکان ایجاد کمبود نیروی کار در آن‌ها اشاره نمود (Go & Kang, 2023).

۲) اثرات فرهنگی - اجتماعی: مقصود از آثار اجتماعی، تغییراتی است که در زندگی مردم جامعه گردشگری رخ می‌دهد و این تغییر بیشتر به سبب تماس مستقیم اهالی و ساکنان آن دیار با گردشگران صورت می‌گیرد (Buhalis et al, 2023). منظور از آثار فرهنگی تغییراتی است که در هنر، آداب و رسوم و معماری مردم جامعه میزبان رخ می‌دهد، این تغییرات بلند مدت ترند و در نتیجه در دراز مدت می‌توانند باعث رشد و توسعه گردشگری شوند. عناصر فرهنگی هم می‌توانند، مانع و سد جذب گردشگران قلمداد شوند و هم می‌توانند، نقش پیش رونده و مثبت در امر گردشگری ایفا کنند و بستر مناسبی برای پیشرفت و جذب گردشگران شوند. به طور کلی گردشگری برای جامعه محلی و الگوهای فرهنگی آن منافع و مشکلاتی را به بار خواهد آورد (Amini et al, 2023).

پیشینه پژوهش:

(Nestico & Maselli, 2020) در پژوهش خود به بررسی شاخص‌های پایداری برای ارزیابی اقتصادی سرمایه گذاری های گردشگری در جزایر پرداختند. نتایج پژوهش متشکل از مجموعه داده‌های شاخص‌های پایداری، یک پیش‌نیاز برای توصیف بعدی مدل ارزیابی چند معیار است که قادر به انتخاب پروژه‌های سرمایه‌گذاری است که تعادل بین ویژگی‌های زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی جزیره است که اثربخشی بیشتر در فرآیندهای تخصیص منابع عمومی و خصوصی را تعیین کند. (Parvin et al, 2019) در پژوهش خود به ارزیابی تأثیر گردشگری در توسعه اقتصادی شهر تهران پرداختند و به این نتیجه رسیدند که گردشگری و منابع درآمدی حاصل از این صنعت می‌تواند یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در توسعه اقتصادی و پایداری درآمدی شهر تهران باشد. همچنین توسعه صنعت گردشگری متأثر از عواملی نظیر زیرساخت‌ها و تسهیلات، اطلاع رسانی و تبلیغات

است. (Liu & Chenguang Wu, 2019) در پژوهش خود به مقوله بهره وری گردشگری و رشد اقتصادی پرداختند و اذعان نمودند که تأثیر بهره‌وری از جهانگردی بر رشد اقتصادی و نشان دهنده تأثیرات متفرقه بین گردشگری و سایر بخش‌های ناشی از سرمایه‌های بیرونی فیزیکی و انسانی و خدمات عمومی است. (X.Li et al, 2018) در پژوهشی به گردشگری به‌عنوان انگیزه مهمی در ارتقاء رشد اقتصادی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که از طریق کانال‌های قیمت، درآمد و درآمد دولت، گردشگری می‌تواند به کاهش فقر کمک کند. همچنین نیروی کار، سرمایه، فناوری، محیط‌زیست، مخارج و درآمدها عوامل اصلی تعیین‌کننده بهره‌وری گردشگری هستند. (Shamai et al, 2018) در پژوهش خود به تحلیل اثرات اجتماعی-اقتصادی گردشگری تجاری بر شهرهای مرزی بانه و سردشت پرداختند و به این نتیجه رسیدند که به منظور توسعه پایدار در ابعاد اقتصادی و اجتماعی می‌توان با اتخاذ سیاست‌ها و برنامه‌های مناسب گردشگری تجاری توسعه پایدار را محقق ساخت. نتایج پژوهش (Nargesi et al, 2018) که به بررسی رابطه بین گردشگری، رشد اقتصادی و توسعه مالی در ایران پرداختند نشان داد که بین رشد اقتصادی باتوسعه مالی و گردشگری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. (Nasiri Hende Khale et al, 2016) در پژوهشی به شناسایی رابطه بین توسعه صنعت گردشگری و رشد اقتصادی استان زنجان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که صنعت گردشگری و بخش‌های مرتبط با این صنعت، از لحاظ برقراری پیوند با سایر بخش‌های اقتصادی این استان می‌تواند از بخش‌های پیشرو در اقتصاد استان زنجان محسوب شود. (Achak et al, 2014) در پژوهش خود به توسعه اقتصاد گردشگری مبتنی بر الگوی آمیخته بازاریابی در شهر قزوین پرداختند و اذعان نمودند که عناصر به‌دست‌آمده به ترتیب اولویت شامل: فرایندها و برنامه‌ها، مردم/ کارمندان، مشارکت شخصی‌سازی، مکان و توزیعات، شواهد فیزیکی / بسته‌بندی، ترفیعات تشویقات، محصول و قیمت هست که می‌توان با استفاده از این عناصر و با به‌کارگیری رویکردی نظام مند، اقتصاد گردشگری شهرستان قزوین را توسعه داد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است و از نظر روش گردآوری داده، توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه کارشناسان و صاحبان مشاغل مرتبط با گردشگری شهر قزوین به تعداد ۱۳۵ تشکیل دادند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد. بر این اساس تعداد ۱۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بود. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های جمعیت شناختی اعضای نمونه در قالب جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت شناختی اعضای نمونه آماری

جنسیت	تعداد	۴۱-۵۰ سال	۳۴
زن	۱۹	۵۱ سال و بیشتر	۱۸
مرد	۸۱	تحصیلات	تعداد
سن	تعداد	زیردیپلم تا فوق دیپلم	۶۰
۲۰-۳۰ سال	۸	کارشناسی	۳۰
۳۱-۴۰ سال	۴۰	کارشناسی ارشد و دکتری	۱۰

نتایج مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان حاکی از آن بود که (۸۱ نفر) شرکت‌کنندگان مرد و (۱۹ نفر) شرکت‌کنندگان زن هستند. همچنین (۸ نفر) شرکت‌کنندگان در بازه سنی (۲۰-۳۰ سال)، (۴۰ نفر) در بازه سنی (۳۰-۴۰)

۳۱ سال)، (۳۴ نفر) در بازه سنی (۵۰-۴۱ سال) و (۱۸ نفر) در بازه سنی (۵۱ سال و بیشتر) قرار داشتند. از طرفی تعداد (۶۰ نفر) دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم تا فوق دیپلم، (۳۰ نفر) دارای مدرک تحصیلی کارشناسی و (۱۰ نفر) دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری بودند.

جدول (۲): آزمون t از میزان تأثیرات گردشگری بر افزایش درآمد شهروندان شهر قزوین

گویه	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
آیا گردشگری باعث افزایش فروش محصولات و خدمات شما شده است؟	۱۰۰	۴,۰۹	۱,۲۴۰	۰,۱۲۴	۸,۷۹۱	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۰۹۰	۰,۸۴	۱,۳۴
آیا گردشگری باعث بهبود سطح درآمد شهروندان شده است؟	۱۰۰	۴,۲۹	۰,۷۶۹	۰,۰۷۷	۱۶,۷۶۹	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۲۹۰	۱,۱۴	۱,۴۴
آیا همکاری دولت با بخش خصوصی در زمینه گردشگری باعث افزایش درآمد شده است؟	۱۰۰	۳,۱۹	۱,۶۶۲	۰,۱۶۶	۱,۱۴۳	۹۹	۰,۲۵۶	۰,۱۹۰	۱,۱۴	۰,۵۲
میزان تأثیر گردشگری بر بالا بردن ارزش املاک و مستغلات مسکن در شهر قزوین	۱۰۰	۴,۴۹	۰,۵۰۲	۰,۰۵۰	۲۹,۶۵۷	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۴۹۰	۱,۳۹	۱,۵۹
میزان تأثیر گردشگری بر بالا بردن نرخ اجاره املاک و مستغلات مسکن در شهر قزوین	۱۰۰	۴,۴۹	۰,۵۰۲	۰,۰۵۰	۲۹,۶۵۷	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۴۹۰	۱,۳۹	۱,۵۹
آیا گردشگری باعث افزایش درآمد زنان در شهر قزوین شده است؟	۱۰۰	۲,۸۷	۱,۸۰۷	۰,۱۸۱	-۰,۷۱۹	۹۹	۰,۴۷۴	-۰,۱۳۰	۰,۴۹	۰,۲۳
آیا گردشگری بر افزایش درآمد صنایع دستی شهروندان قزوین تأثیر داشته است؟	۱۰۰	۴,۵۳	۰,۵۰۳	۰,۰۵۰	۳۰,۵۰۲	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۵۳۰	۱,۴۳	۱,۶۳

همانگونه که از جدول (۲) پیداست، از بررسی این مسأله که "میزان تأثیرات گردشگری بر افزایش درآمد شهروندان قزوین به چه میزان بوده است" از هفت متغیر مورد بررسی همه گویه‌ها به تاثیر گردشگری بر افزایش درآمد شهروندان قزوین تأکید داشته‌اند اما این تأثیرات به یک میزان نبوده است و برخی گویه‌ها تأثیرات بیشتر و برخی گویه‌ها تأثیرات کمتری داشته‌اند به عنوان مثال گویه "گردشگری بر افزایش درآمد صنایع دستی منطقه تأثیر داشته است؟" با میانگین ۴/۵۳ بیشترین تأثیر و گویه "آیا گردشگری باعث افزایش درآمد زنان در شهر قزوین شده است؟" با میانگین ۲/۸۷ کمترین تأثیر را داشته است و گویه "گردشگری بر افزایش درآمد صنایع دستی شهروندان قزوین تأثیر داشته است؟" بیشترین تأثیر را داشته است.

جدول ۳: آزمون t از میزان تأثیرات گردشگری بر افزایش اشتغال شهروندان شهر قزوین

گویه	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
آیا گردشگری باعث ایجاد شغل‌های جدید در شهر قزوین شده است؟	۱۰۰	۴,۴۹	۰,۵۰۲	۰,۰۵۰	۲۹,۶۵۷	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۴۹	۱,۳۹	۱,۵۹
آیا همکاری دولت با بخش خصوصی در زمینه گردشگری باعث ایجاد شغل شده است؟	۱۰۰	۳,۵۶	۱,۶۵۹	۱,۱۶۶	۳,۳۷۵	۹۹	۰,۰۰۰	۰,۵۶	۰,۲۳	۰,۸۹
تأثیر گردشگری بر بالا بردن استخدام فصلی در شهر قزوین	۱۰۰	۴,۴۵	۰,۵۷۵	۰,۰۵۸	۲۵,۲۱۰	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۴۵	۱,۳۴	۱,۵۶
تأثیر گردشگری بر بالا بردن افراد شاغل در شهر قزوین	۱۰۰	۳,۸۵	۱,۱۳۲	۰,۱۱۳	۷,۵۱۲	۹۹	۰,۰۰۰	۰,۸۵	۰,۶۳	۱,۰۷
آیا گردشگری باعث افزایش درصد اشتغال زنان قزوین شده است؟	۱۰۰	۳,۹۴	۱,۳۲۴	۰,۱۳۲	۷,۰۹۸	۹۹	۰,۰۰۰	۰,۹۴	۰,۶۸	۱,۲۰
آیا گردشگری بر افزایش اشتغال در صنایع دستی منطقه تأثیر داشته است؟	۱۰۰	۴,۰۴	۱,۳۶۳	۰,۱۳۶	۷,۶۳۲	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۰۴	۰,۷۷	۱,۳۱
آیا گردشگری باعث ایجاد فرصت‌های مناسب سرمایه‌گذاری شده است؟	۱۰۰	۴,۵۶	۰,۴۹۹	۰,۰۵۰	۳۱,۲۷۰	۹۹	۰,۰۰۰	۱,۵۶	۱,۴۶	۱,۶۶

در جدول (۳) به بررسی این مسأله که "میزان تأثیرات گردشگری بر افزایش اشتغال شهروندان قزوین به چه میزان بوده است" پرداخته شده است از هفت متغیر مورد بررسی در این پرسش نیز همه گویه‌ها به تاثیر گردشگری بر افزایش اشتغال شهروندان قزوین تأکید داشته‌اند اما این تاثیرات نیز به یک میزان نبوده است و برخی گویه‌ها تاثیرات بیشتر و برخی گویه‌ها تاثیرات کمتری داشته‌اند به عنوان مثال گویه " گردشگری باعث ایجاد فرصت‌های مناسب سرمایه‌گذاری شده است؟" با میانگین ۴/۵۶ بیشترین تأثیر و گویه " آیا همکاری دولت با بخش خصوصی در زمینه گردشگری باعث ایجاد شغل شده است؟" با میانگین ۳/۵۶، کمترین تأثیر را داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی نقش و اهمیت جاذبه‌های گردشگری در توسعه اقتصادی شهر قزوین پرداخته است. فرضه اول عبارت بود از اینکه توسعه گردشگری منجر به افزایش میزان درآمد شهروندان قزوین شده است. این نتایج با یافته‌های پژوهش (Parvin et al, 2019) همسو بوده و پشتیبانی می‌شود. آنها به این نتیجه رسیدند که گردشگری و منابع درآمدی حاصل از این صنعت می‌تواند یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در توسعه اقتصادی و پایداری درآمدی باشد. (Liu & Chenguang Wu, 2019) نیز در پژوهش خود اذعان داشتند که که تأثیر بهره‌وری از جهانگردی بر رشد اقتصادی و نشان دهنده تأثیرات متفرقه بین گردشگری و سایر بخش‌های ناشی از سرمایه‌های بیرونی فیزیکی و انسانی و خدمات عمومی است. در این راستا باید اذعان نمود که توسعه مالی همچون گردش مالی راحت در کشور مبدأ و استفاده ساده از ابزارهای مالی در جهت تأمین مالی برای

گردشگران در رشد این صنعت نقش بسزایی دارد. همان‌گونه که افزایش توسعه مالی سبب رشد اقتصادی می‌گردد، افزایش رشد اقتصادی نیز سبب بهبود زیرساخت‌ها و توسعه صنعت گردشگری می‌شود. در این راستا شهر قزوین با داشتن جاذبه‌های طبیعی و انسانی فراوان و همچنین موقعیت استراتژیک نزدیکی به پایتخت، توانایی تبدیل شدن به یکی از مهمترین قطب‌های جاذب گردشگری در ایران را داراست که دستیابی به این امر، مستلزم تهیه برنامه‌های کوتاه، میان و بلند مدت در خصوص توسعه گردشگری است.

فرضه دوم نیز عبارت بود از اینکه توسعه گردشگری منجر به افزایش میزان اشتغال شهروندان قزوین شده است. این نتایج با یافته‌های پژوهش (Shamai et al, 2018) همسو بوده و پشتیبانی می‌شود. آنها به این نتیجه رسیدند که گردشگری در بعد اقتصادی باعث افزایش اشتغال مستقیم و غیرمستقیم افزایش درآمد ملک شده است. همچنین باعث رشد جمعیت ناشی از مهاجرپذیری و کاهش مهاجرفرستی شده است. (Nargesi et al, 2018) نیز به نتایج مشابهی در این زمینه دست یافتند. آنها بیان نمودند که بین رشد اقتصادی با توسعه مالی و گردشگری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در این راستا باید اذعان نمود که با توجه به وضعیت بیکاری در شهر قزوین، توسعه بخش گردشگری، می‌تواند تأثیرات مثبتی بر روند کارآفرینی و ایجاد شغل‌های جدید در شهر قزوین داشته باشد. یکی از مهمترین تأثیرات گردشگری بر ایجاد اشتغال، ایجاد اشتغال برای زنان است که با توجه به نوع ظرفیت‌های گردشگری در شهر قزوین این اشتغال‌زایی می‌تواند در بخش صنایع دستی و ... باشد. از طرفی این اشتغال‌زایی باعث رشد درآمدی و بهبود شرایط زندگی ساکنان منطقه می‌گردد.

لذا توصیه می‌شود که مسئولین سازمان‌های گردشگری استان و شهرستان همکاری و حمایت از بخش خصوصی در خصوص کارآفرینی در زمینه توسعه گردشگری شهر قزوین را مد نظر قرار داده و در راستای عملیاتی نمودن آن اهتمام ورزند. با توجه به وجود دانشگاه بین‌المللی در شهر قزوین، فراهم نمودن توسعه گردشگری بین‌المللی در شهر قزوین می‌تواند در توسعه صنعت گردشگری این شهر کمک شایانی نماید. توسعه تبلیغات در زمینه قابلیت‌های گردشگری شهر قزوین از طریق رسانه ملی باعث افزایش آگاهی مردم نسبت به وجود چنین مناطق گردشگری می‌شود. متولیان صنعت گردشگری در شهر قزوین می‌توانند نسبت به استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی در خصوص ترویج گردشگری داخلی و خارجی به ویژه در زمان حاضر که به دلیل بیماری کرونا، میزان گردشگری داخلی و خارجی به شدت کاهش یافته است، اقدامات ارزنده‌ای انجام دهند. بر این اساس به پژوهشگران آتی توصیه می‌شود نسبت به انجام پژوهش در خصوص نقاط قوت و ضعف؛ فرصت‌ها و تهدیدهای گردشگری در شهر قزوین و همچنین انجام پژوهش‌های گردشگری با رویکرد آینده‌نگاری و سناریونویسی اقدام نمایند.

References

- Achak, A., Hamidi, N., Babaei, R. (2014). Development of tourism economy based on mixed marketing model; (Case study: Qazvin city). *Urban economy and management*, 2(6). (In Persian). <https://doi.org/20.1001.1.23452870.1393.2.6.3.6>
- Amini, M., Parhizgar, M., Abolhassani, A., & Khabbaz Babil, S. (2018). Designing Tourism development Three-pivotal Model of Iran with Emphasizing Foreign Tourists Arrival. *Journal of Strategic Management Studies*, 9(35), 77-99. (In Persian). <https://doi.org/20.1001.1.22286853.1397.9.35.3.6>
- Bahari Meimandi, S. A. A., Seyed Amir Abbas, Daryabari, Seyed Jamaluddin, Bakhshandeh Nusrat, & Najafi. (2018). The role of tourism in the sustainable development of Ramsar. *Scientific and Research Quarterly of New Approaches in Human Geography*, 10(2), 147-157. (In Persian). <https://doi.org/10.22034/TWM.2022.551722.1028>
- Balcilar, M., Usman, O., & Özkan, O. (2024). Tourism development and US energy security risks: a KRLS machine learning approach. *Current Issues in Tourism*, 27(1), 37-44. <https://doi.org/10.1080/13683500.2023.2245109>
- Buhalis, D., Leung, D., & Lin, M. (2023). Metaverse as a disruptive technology revolutionising tourism management and marketing. *Tourism Management*, 97, 104724. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104724>
- Esfandyari, H., Choobchian, S., Momenpour, Y., & Azadi, H. (2023). Sustainable rural development in Northwest Iran: proposing a wellness-based tourism pattern using a structural equation modeling approach. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1-15. (In Persian). <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01943-0>
- Feizzadeh, B., Fathi, S., Ghasmeizad Gonbad, Z., Ghasmei, M., & Makki, M. (2023). A Multiple Geospatial Approach for Intangible Cultural Heritage Tourism Potentiality Mapping in Iran. *Sustainability*, 15(24), 16659. (In Persian). <https://doi.org/10.3390/su152416659>
- Go, H., & Kang, M. (2023). Metaverse tourism for sustainable tourism development: Tourism agenda 2030. *Tourism Review*, 78(2), 381-394. <https://doi.org/10.1108/TR-02-2022-0102>
- kazemian, G. R., ziaei, M., Amiri, M., & Moradi, H. (2018). Providing a model for management of the metropolitan areas of Tehran metropolis (Case Study 22). *Geography (Regional Planning)*, 8(30), 361-387. (In Persian). <https://doi.org/20.1001.1.22286462.1397.8.2.23.2>
- Khamse Nejad, N., Alimoradi, A. (2015). Analysis of the role and effects of historical attractions in the development of urban tourism (case study: historical monuments of Qazvin city). *The first annual conference on architecture, urban planning and urban management research*. (In Persian). <https://doi.org/10.22054/tms.2021.49345.2257>
- Nargesi, Sh., Babaki, R., Efti, M. (2018) Investigating the relationship between tourism, economic growth and financial development in Iran (2015-2018), *Financial Economics Quarterly*, 12(44), 41-67. (In Persian). <https://doi.org/10.22080/JTPD.2023.25958.3820>
- Nasiri Hende Khale, I., Hadavi, F., Zamani, M. (2016). Identifying the relationship between the development of the tourism industry and the economic growth of Zanjan Province. *Urban Economy and Management*, 4(15). (In Persian). <https://doi.org/20.1001.1.23452870.1395.4.15.5.0>
- Nooripoor, M., Khosrowjerdi, M., Rastegari, H., Sharifi, Z., & Bijani, M. (2021). The role of tourism in rural development: Evidence from Iran. *GeoJournal*, 86(4), 1705-1719. (In Persian). <https://doi.org/10.1007/s10708-020-10153-z>
- Parvin, M., razavian, M. T., & tavokoli nia, J. (2019). Evaluation of Influence of Tourism on Tehran Economic Development. *Researches in Earth Sciences*, 10(3), 214-230. (In Persian). <https://doi.org/10.52547/ESRJ.10.3.214>
- Pazhuan, M., Moradpour, N., Beishami, B., Värnik, R., Parra-Acosta, Y. K., Skominas, R., ... & Azadi, H. (2023). Do Inhabitants' Perceptions Support Tourism Sustainability? The Case of Khorramabad in Iran. *Sustainability*, 15(14), 10926. (In Persian). <https://doi.org/10.3390/su151410926>
- Pezeshki, F., Khodadadi, M., & Bagheri, M. (2023). Investigating community support for sustainable tourism development in small heritage sites in Iran: A grounded theory approach. *International Journal of Heritage Studies*, 29(8), 773-791. (In Persian). <https://doi.org/10.1080/13527258.2023.2220316>
- Scott, D., Hall, C. M., Rushton, B., & Gössling, S. (2024). A review of the IPCC Sixth Assessment and implications for tourism development and sectoral climate action. *Journal of Sustainable Tourism*, 32(9), 1725-1742. <https://doi.org/10.1080/09669582.2023.2195597>

Shamai,a, Aliakbari,E, Movahed,A, Ahmadi,. (2018). Socio- economic effects analysis of commercial tourism on the border towns of the Iran (Case study: Baneh and Sardasht Towns). Journal of Studies of Human Settlements Planning, 2(13), 323-342. (In Persian). <https://sanad.iau.ir/en/Article/1030801?FullText=FullText>